

Portfel Pana Sylwestra

Pan Sylwester napisał do Poradnika z prośbą o komentarz na temat swego portfela inwestycyjnego. Pan Sylwester inwestuje głównie w fundusze powiernicze (co bardzo chwalię). Pan Sylwester i jego żona oboje pracują i mają dobre dochody, tak dobre, że mieszczą się w górnych 5% w zarobkach w Stanach Zjednoczonych, co oznacza mniej więcej górną 1/4 % w skali światowej. Jest to wielki sukces i zasługujący na gratulacje.

Syn Pana Sylwestra zamierza studiować informatykę. Nie wiem dlaczego, skoro dużo, dużo lepiej być aktuariuszem. Czy nie lepiej rozważyć te kariery, skoro syn ma zdolności matematyczne?

Tak czy inaczej, Pan Sylwester utworzył konto w imieniu syna, na którym jest około tysiąca dolarów. Pieniądze te mają być przeznaczone na studia syna. Ponadto Pan Sylwester uskladał około \$12,000 na osobnym koncie w swoim imieniu, również z przeznaczeniem na studia. Problem z kontem w imieniu dziecka polega na tym, że przy przyznawaniu pomocy finansowej od rządu federalnego tenże rząd uznaje, że pieniądze dziecka powinny być wydane zanim państwo pomoże. Więc może lepiej te pieniądze dziecka wydać na jego koszty w szkole średniej, a oszczędzać je najwięcej na nieopodatkowanym koncie emerytalnym. Tak to widzę. Ponadto, to drugie konto jest na funduszu Janus Global Technology, bardzo ryzykownym, wyspecjalizowanym i nie w pełni zdywersyfikowanym, a syn niedługo idzie na studia. Uważam, że chyba czas rozważyć przeniesienie tych pieniędzy na gotówkę, którą przyjdzie wydać na studia. Przynajmniej stopniowo.

Pan Sylwester ma również konto w funduszu Janus Global Technology, który jak pisałem jest bardzo ryzykowny, wolałbym raczej Janus Core Equity, proszę rozważyć. Żona Pana Sylwestra ma konto w Janus Growth and Income, który jest według mnie odpowiedni.

Ponadto Pan Sylwester posiada akcje firmy Bico, które spadły niemal do zera. Proszę pamiętać, że jestem bardzo

gorącym przeciwnikiem kupowania indywidualnych akcji. Co z tym zrobić? Proszę nie być urażonym, ale ... sprzedać i przyjąć stratę. Te stratę odpisze Pan sobie od podatku (jeśli nie będzie Pan miał żadnych dochodów inwestycyjnych, to tylko \$3,000 na rok da się odpisać, ale to zawsze coś).

Pan Sylwester ma córkę, która ma zamiar zostać lekarzem – po co? By się męczyć z kosztem ubezpieczeń i wielkim stresem pracy, kiedy mogłaby zostać aktuariuszem, zarabiać nie gorzej i nie przejmować się. Nie rozumiem – najlepszy zawód w tym kraju to oczywiście aktuariusz, a przy wyśmienitej tradycji polskiej matematyki czegoż więcej szukać? Proszę pamiętać, że lepiej będzie maksymalnie, absolutnie maksymalnie odkładać na konta emerytalne w pracy, a nie oszczędzać w imieniu dziecka, bo to będą pieniądze uznane za rząd federalny za dostępne do wydania natychmiast na koszty studiów. Oczywiście faktem jest, że do tego czasu reguły gry pomocy finansowej od rządu federalnego na edukację mogą się zmienić – może nawet Prezydent Bush odbierze tę pomoc całkowicie, o co jako profesor uniwersytetu bardzo gorąco go proszę – ja potrafię znaleźć źródła pieniędzy dla moich studentów, ale moi studenci muszą się uczyć i to ostro, zaś tym, którym uczyć się nie chce, nie należy pomagać w studiach. Należy ich wysłać do pracy, by przynajmniej nauczyli się zawodu i odpowiedzialności za własny los, zamiast uczęszczać na kursy tak popularne na amerykańskich uniwersytetach, np. "O moralnej wyższości mordowania bezbronnnych zakładników przez publiczne podrzycanie gardła nad bezdusznych rozbiorem terrorystów i wkładaniem ich majtek na głowy i ubieraniem ich w przerażającą flagę izraelską," czy inne podobnie głębokie kursy pobudzające głęboko humanistyczne poczucie nienawiści do Ameryki.

Pan Sylwester i żona mają również konta Roth IRA rozrzucone po paru funduszach Janus, które są i odpowiednie (Janus Growth and Income) i nieodpowiednie (Janus Global Technology). Nie to żebym ja funduszu Janus Global Technology nie lubił, jest on po prostu ryzykowny i jednostronny.

Pan Sylwester ma też plan emerytalny 401(k) w pracy. I tu polecam maksy-

malny wkład. Pan Sylwester używa funduszu Fidelity Contrafund. Jest to fundusz odpowiedni i nie mam nic przeciwko niemu. Ale w przyszłości przyjdzie czas, gdy trzeba będzie zmniejszyć ryzyko – czy może Pan zamiast tego używać funduszu Fidelity Freedom 2020 albo Fidelity Freedom 2025, gdyż będzie pan przechodził na emeryturę mniej więcej w 2020 lub 2025 roku, a te fundusze są zaplanowane na takie właśnie lata emerytalne. Te fundusze są bardzo odpowiednie dla osób, które nie chcą stale zajmować się swymi inwestycjami i polecam je. Jeśli nie może Pan używać funduszy Fidelity Freedom, to pewnie warto rozważyć Fidelity Growth and Income.

Ponadto wkłady pracodawcy na konto 401(k) są umieszczane na funduszu inwestującym tylko w akcje pracodawcy. Jak najszybciej proszę się dowiedzieć, kiedy wolno Panu przenieść te wkłady na zwykły zdywersyfikowany fundusz. Pyta Pan dlaczego wkłady w tym funduszu nie są dokładnie równoważne akcjom na giełdzie – bo tak to stworzył pracodawca, brzmi odpowiedź. Pewnie było im wygodniej w księgowości. Ale ryzyko jest takie samo – indywidualne akcje są ryzykowne. Polecałbym to przenieść na Fidelity Freedom Fund 2020 jak tylko będzie Panu wolno. Proszę się też dowiedzieć, czy może Pan zwiększyć swoje wkłady na konto 401(k) do maksimum dozwolonego prawem i jeśli możliwe, tyle na koncie umieszczać.

Pisze Pan też, że w przyszłości planują Państwo emeryturę w cieplejszym miejscu, na południu Stanów Zjednoczonych. Ponieważ ja mam skłonności do alergii, to polecam Arizonę lub Nowy Meksyk, ale oczywiście będzie to funkcja Państwa preferencji. Warto pewnie pojechać parę razy na wakacje w te miejsca, które Państwo rozważają.

Życzę miliona, co powinno się Państwu przydarzyć bez większych problemów.

Krzysztof M. Ostaszewski

Dr. Krzysztof M. Ostaszewski, FSA, CFA, MAAA, Actuarial Program Director and Professor of Mathematics Illinois State University, Normal, IL 61790-4520, U.S.A., tel. 1-309/438-7226, faks 1-309/438-5866

P.S. W następnym numerze Profesor Ostaszewski napisze o zawodzie aktuariusza.

Co zrobić z funduszem

Pani Halina napisała do Poradnika z pytaniem: co zrobić z funduszem Janus Worldwide, który kupiła przed wielkim spadkiem na giełdzie, a którego udziały spadły o ponad 40% w porównaniu z tymże szczytem. Przede wszystkim proszę pamiętać, że ja bardzo, bardzo Państwa proszę o kupowanie stopniowo, a nie w jednej transakcji. Rozłożenie zakupów na mniejsze transakcje (np. comiesięczne) powoduje, że zmniejszamy ryzyko i przyzwyczajamy się do wahań ceny – a wahania zawsze będą przy inwestowaniu na giełdzie.

Według mnie, ponieważ Pani Halina może jeszcze poczekać, ma prawie dziesięć lat do emerytury – należy poczekać, a mniej więcej za pięć lat przenieść te udziały na coś znacznie mniej ryzykownego.

I proszę też pamiętać, że na emeryturę przede wszystkim oszczędzamy przez systematyczne inwestowanie w fundusze dostępne w planie emerytalnym w pracy lub przez indywidualne konta emerytalne.

Pozdrawiam serdecznie.

Dr. Krzysztof M. Ostaszewski, FSA, CFA, MAAA, Actuarial Program Director and Professor of Mathematics Illinois State University, Normal, IL 61790-4520, U.S.A. tel. 1-309/438-7226, faks 1-309/438-5866.

Co zrobić z niesumieniem usługodawcą

Oto list od Pani Alicji z Northlake w stanie Illinois: "Na początku stycznia tego roku zgłosiłam się do pana rozliczającego podatki z prośbą o rozliczenie podatków i odesłanie ich w załączonej dużej kopercie z adresem. Załączyłam za usługę żadaną kwotę \$70 i mam na to dowód, że pobrał. Pan ten rozliczenia mi nie odesłał i nie odesłał, bo zgubił. Wysłałam rejestrowany list z prośbą o zwrot pieniędzy. Jeżeli ich nie otrzymam, to gdzie mogę interweniować? Jest to polski prawnik polecany do

różnych spraw przez Konsulat. On twierdzi, że 2 tygodnie temu kopertę wysłał i nakleił stosowną ilość znaczków. Wiem, że sobie robi kpiny, bo to jest jego styl i traktowanie klientów. On urzęduje jako kancelaria Prawnicza – prawo Polskie, co można zrobić z takim niepoważnym prawnikiem w Ameryce. Wydaje mi się, że wynajmuje jedynie krzesło i kawałek biurka, ale potrafi przywłaszczyć cudze pieniądze bez wykonania usługi. Z góry serdecznie dziękuję"

Powiedz o Poradniku swojemu przyjacielowi!

Zaprenumeruj Poradnik "Sukces"

Imię i nazwisko .....

Adres .....

Prześlij czek lub money order (wystawiony w dolarach US na Polpress Services, 255 Park Lane, Douglaston, NY 11363-1304) na zniżkową prenumeratę przysługującą tylko nowym członkom (normalna cena wynosi \$79 i \$44).

Roczna zniżkowa prenumerata \$71

6-miesięczna zniżkowa prenumerata \$39

Pośliz zamówienie na adres: Poradnik Sukces, 255 Park Lane, Douglaston, NY 11363-1304

O Poradniku dowiedziałem się od: .....

Gdyby ów pan był amerykańskim prawnikiem, mogłaby się Pani skarżyć do Illinois Bar Association. Gdyby był IRS Enrolled Agent – skarżyłaby się Pani do Urzędu Podatkowego. Ale jegomość ten nie ma w USA żadnej licencji, wobec tego nie może się Pani poskarżyć do żadnej instytucji, która by mu zagroziła odebraniem tej licencji.

Jeżeli jeszcze Pani tego nie uczyniła, radzimy napisać list z prośbą o natychmiastowy zwrot pieniędzy, gdyż w przeciwnym razie wyśle Pani oficjalny list ze skargą do Konsulatu (który nie jest świadomy jego praktyk i go rekomenduje) i do redakcji wszystkich lokalnych gazet, a do tego pozwie go Pani do sądu małych roszczeń (Small Claims Court, szczegóły znajdzie Pani w naszym e-booku pt. Jak wygrać sprawę w sądzie małych

roszczeń dostępnej w www.poradniksukces.com).

Przepisy mówią, że niezadowolony klient może zwrócić się do sądu (w tym przypadku sądu małych roszczeń), jeżeli tax preparer naruszył przepisy regulujące reset przygotowywania zeznań podatkowych, takie jak: nie oddał klientowi kopii jakiegokolwiek dokumentu, który klient podpisał (failed to give the client a copy of anything the client signed); zamieszczał kłamliwe ogłoszenia (engaged in fraudulent advertising); odmówił zwrócenia dokumentów klientowi, który zapłacił za usługę (refused to return the records after the client has paid for the services). Może się Pani domagać, żeby tax preparer wykonał swoje obowiązki (enforce performance of the duty), albo zwrócił pieniądze i zapłacił nawet karę (w niektórych stanach do \$1,000). Jeżeli Pani wygra, sąd może orzec, by tax preparer zwrócił Pani koszty poniesione na prawnika i rozprawę.

Radzimy wydobyć z IRS kopię brakującego rozliczenia podatkowego. W tym celu wysyła Pani do IRA formularz 4506 – Request for a Copy of Tax Return i \$23 opłaty. Swoje zeznania podatkowe z ubiegłych lat można wydobyć tylko do 6 lat wstecz.

Podatki po przeniesieniu programu emerytalnego

Pan Aleksander z Kalifornii pyta nas: "Zmieniłem ostatnio pracę i przeniósłem swój program 401(k) do nowego zakładu pracy. Jak rozliczyć podatki, jeżeli nastąpiło przeniesienie z jednego planu emerytalnego na drugi bez wybierania pieniędzy?"

Przeniesienie pieniędzy z jednego kwalifikującego się programu emerytalnego (qualified retirement program) na drugi nie jest transakcją o konsekwencjach podatkowych. Dlatego też nie musi Pan o tej transakcji informować IRS ani przeniesionej kwoty wpisywać gdziekolwiek na podatkowym zeznaniu.